

בחזרה אל הטבע

איך עוצרים את תנופת הבינוני ונוף הבטון האפור ומחזירים קצת מהטבע לעיר? ■ לרוני שושן, אקולוג מהשרון, יש תשובה ואפילו פרויקט ■ יחד עם הרשויות המקומיות ותלמידי האזור הוא מציל את פרחי הבר ומפריח את השטחים הפתוחים בערים

רוני שושן, 38, מראה לי אזוביון גדול באותה התלהבות בה ילד פותח משחק חדש. הוא נוגע בו, מלטף אותו, כולו מתרגש. הצמח הזה הוא אחד ממיני צמחים רבים שהיו בסכנת הכחדה ובעקבות פרויקט שקידם לשיקום נוף אקולוגי, הוחזר לחיים.

רשות הטבע והגנים ראתה כי טוב, ופנתה אל שושן כדי שיחיה זנים נרדפים. בעקבות ההצלחה החליט שושן להגשים חלום נוסף שלו – להפריח שטחים פתוחים בערים, כגון פארקים, איי ומעגלי תנועה וגינות ציבוריות. הוא פנה לרשויות המקומיות בשרון ולאחרונה החל לתפעל את הפרויקט בכפר סבא והרצליה.

המטרה: להחזיר מיני צמחייה לסיביבה הטבעית שלהם בשטחים עירוניים. הדרך: להפעיל בכל עיר מערך לשימור והצלת זנים נדירים באמצעות בני נוער ואז כשהיה ברשותם מספיק זנים, לפזר אותם בגינות ציבוריות ופארקים ולהפריח את הערים. "כשיראו גבעות של תורמוסים בראיין רקים בהרצליה, ירצו שנעשה את זה בכל הארץ", הוא אומר השבוע בראיון ל"ידיעות השרון".

התלהבות ברשויות

"אנחנו בדרך להכחדה שישית, כולם יודעים את זה", אומר שושן בחיוך, "הראשונה עד הרביעית קרו לפני מיליארדי שנים והחמישית היא

המוכרת, עם הדינוזאורים ועכשיו הסיבה תהיה אנחנו, בני האדם. כל שנה מתים שלושים עד ארבעים אלף מינים של צמחים ובעלי חיים בכדור הארץ. לאנשים לא אכפת, כי הם בבית שלהם ולא מרגישים, אבל המינים האלה הם המזון שלנו, הם התרופות שלנו. התרופה לסרטן השד למשל עשויה מקליפת עץ בדרום אמריקה".

שושן יודע שהוא לא מחדש לאף אחד כלום ברברים האלה, אבל בני גוד לתיאורטיקנים, הוא יודע שיש מה לעשות. "הפרגוגיה שוכחת שיש בכוחה לפעול, אבל אנחנו פה זוכרים", הוא אומר.

שושן עובד כאקולוג בכפר הירוק כבר שבע שנים. לפני כן למד רוקחות ואף עסק במקצוע במשך חמש שנים, אך כאשר הגיעה ההצעה לעבוד בלימודי סביבה בכפר, לא היסס. שם יחד עם התלמידים הוא מזריע מיני צמחים נדירים בחממות.

התלמידים רואים להם, מפיקים עליהם וכך יוצרים המוני דיגמות של אותה צמח. כשהצמח בוגר מספיק כדי לשוב לאדמה, שותלים אותו באזור שדומה אקולוגית לאזור ממנו נלקחו הזרעים על מנת שהסביבה תהיה הכי מתאימה לקלוט אותו ובכך בעצם מחיים מינים נעלמים.

את החיבור הזה הבין שושן שצריך להוציא החוצה אל הערים ולהגיע לכל הקהילות. "אני מאמין", הוא אומר, "שהקהילה עצמה מעצבת את הסביבה

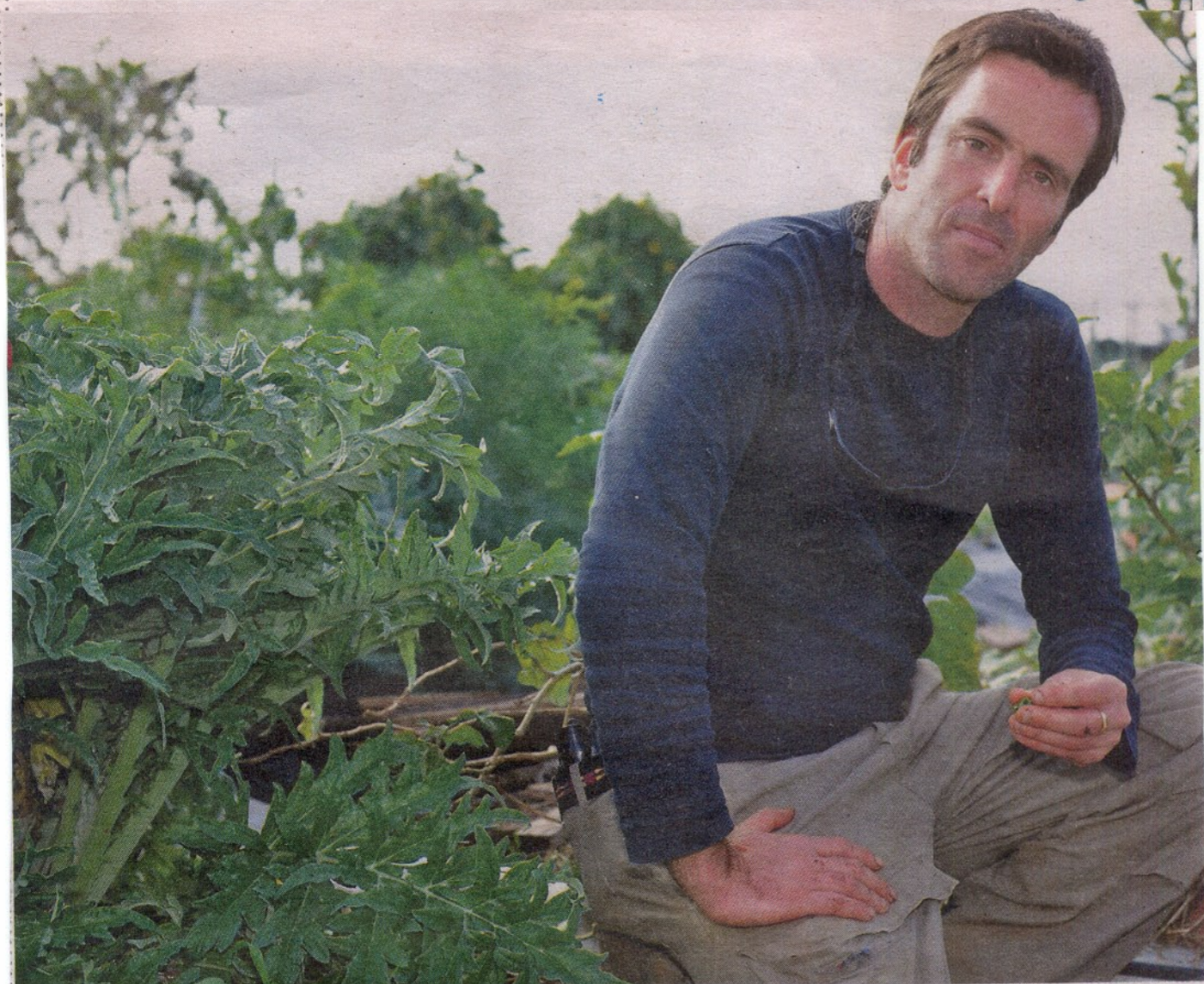
שלה, את הקרקע שלה. כשאתה חלק מהאדמה, אתה חלק מהאנשים שיושבים על האדמה ואכפת לך מהאנשים האחרים היושבים עליה".

עם הגישה הזו הגיע שושן לפני מספר חודשים לעיריות כפר סבא, הרצליה ונתניה, עם הרבה חששות. אמנם הדרושות הכלכליות להכנסת התוכנית שלו לערים לא גבוהות, אך הוא חש שאנשים לא באמת מעוניינים לראות מעבר לטווח הקצר. "בגדול, כלכלית, עדיף לכל עירייה לשים בשטחים הציבוריים שלה, החל מכיכרות ועד פארקים, את הצמחים המתאימים לאזור שלה שיחזיקו ויחיו בהם מאשר עוד פעם פטוניות שצריך להחליף כל שנה כי הן מתות וההשקיה שלהן עולה המון. ובכל זאת, חששתי כי אנשים בדרך כלל לא אוהבים שינוי".

הפתעת שושן הרעיונות שלו התקבלו בשמחה ברשויות. "גיליתי שלא נשים יש כמיהה לרעיון הזה. אנשים רוצים להחזיר את הצמחייה שהם מכירים מהילדות".

כיכר החצבים

בכל עירייה ררך העבודה איתו היא אחרת. בכפר סבא הוא עובד עם ססיל

רוון, מנהלת החווה החקלאית ויחד איתה החווה הופכת להיות מרכז ריבוי והפצה של מינים נדירים. במילים אחרות, מעין שלוחה נוספת של מה שנעשה בכפר הירוק. השנה מייצרים שם את בנק הזרעים ומשנה הבאה היא תוכל להעביר צמחים מקומיים לתוך העיר, אשר כך גם כן יהפכו לבנק זרעים, ובגינות ציבוריות, מרכזי אי תנועה וכדומה.

"הרעיון הוא שהטבע בתוך העיר ישתלב עם הטבע שסביבו", אומר שושן, "תחשוב שבמקום אותן פטוניות, הכי כר תהיה מכוסה חצבים. אותם חצבים ימשכו בעלי חיים מאבקים המתאימים לאזור והעיר תהיה שלוחה של הטבע".

רוון סיפרה על הפעילות בחווה בכפר סבא: "הקצבנו שטח בחווה לפרחים והם נובטים שם נהדר ובקרוב יהיה שם שדה של פרחי בר מוגנים. מהפרחים האלה ניקח כל פעם ליצור בנק זרעים ולשתול ברחבי העיר וכך התיי וזה תהפוך להיות מרכז הצלה. זו פשוט ארץ ישראל עם כל הערכים שלה".

דבר דומה נעשה בפארק הרצליה, תחת שרביטה של ורד אושר. בבניית החורף הטבעית שכבר קיימת בפארק נשתלים זרעי פרחים נדירים. לאחר שהעירייה שתלה דשא וצמחייה, נותרו בפארק אזורים פרא שהיו מלאים קוצים.

אושר רצתה לשמר את הכריכה בחורף כגוף טבעי ולייצר את הפארק בקונסט פט יותר טבעי ופנתה לשתוף פעולה עם בני נוער מבית הספר "בר גיורא". התלמידים הגיעו למקום, ניכשו את העשבים והקוצים והחלו לשתול צמחים ארצישראליים במטרה לשקם את הנוף האקולוגי המקורי. השבוע סיימו לשתול שם מינים חד שנתיים ובקרוב יישתלו רב שנתיים.

למה לא להרחיב את הפרויקט עם תלמידים נוספים?

"רוצה, אבל אני מאמין בלהתחיל בקטן, צעד אחר צעד. אתה קורם בוחן את המנגנון שאתה עובד בו, מתחיל עם דונם אחד ואז גדל".

תלוי בכסף

דווקא עכשיו, אחרי שהצליח לקדם את מטרותיו, נאלץ שושן לנסות ללמוד תחום חדש – גיוס תרומות. "הולכים לבנות על שני שליש משטחי הכפר הירוק. לצער, השני שלישי שילקחו הם מהשטחים שהחיינו ומה שיישאר לנו זה שטחי חיטה. כדי להפוך אותם לאזורי גידול ובנק זרעים, צריך כסף, ואת זה אני לא ממש יודע להרים. אני זקוק גם לתורמים וגם לאנשים שיודעים איך לעשות את

זה. אני פלאח פרגוגי, לא מגייס כספים". ראש עיריית כפר סבא, יהודה בן חמו, שביקש לקדם את הפרויקט אמר השבוע כי מדובר בפרויקט חינוכי וערכי מהמדרגה הראשונה. "זהו מבצע הצלה של ממש בו לוקחים חלק הילדים שלנו", אמר בן חמו, "אני מקווה כי בעתיד נוכל להתגאות בכך שתרמנו ולו תרומה קטנה לשימורם של צמחים הנמצאים כיום בסכנת הכחדה".

בעיריית הרצליה אמרו השבוע כי פרויקט שיקום הנוף האקולוגי השתלב מצוין עם החזון של פארק הרצליה. "שטח הפארק היה במקור ביצה ואזור רים רבים ממנה יובשו, כאשר נחלים ממנה מבצבים ברחבי הפארק ובה לק ב' שלו הושארה בריכת חורף. חלק א' עוצב בצורה מינורית ומשתלבת עם הטבע, אך העצים והצמחים שנשתלו לא היו מזנים נכחדים אותם מציל הפרויקט של שושן והכפר הירוק. אך בחלק ב' הוחלט כמה שיותר לשמר את הטבע המקורי. באזור הביצה נשתלו הצמחים הטבעיים עם רצון להחיותם וכך הפארק יכול לתת לטבע הפראי את המקום שלו ולציבור לראות את החי והצומח במקום בלי להפריע למחייטו".